

Beslutningsforslag nr. B 61. Fremsat den 14. november 1996 af Aage Brusgaard (FP), Tom Behnke (FP), Kirsten Jacobsen (FP), Pia Kjærsgaard (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF) og Ole Donner (DF)

Forslag til folketingsbeslutning om nedlæggelse af amtskommunerne

Folketinget pålægger regeringen at nedlægge amtskommunerne, således at de nuværende tre offentlige forvaltninger indskrænkes til to offentlige forvaltninger.

Bemærkninger til forslaget

Baggrund

Danmark er så lille et land, at de samlede opgaver, som i dag varetages af tre offentlige myndigheder, kan varetages af primærkommunerne og staten alene, nogle opgaver i fælleskommunale enheder. Den nuværende struktur med tre forvaltningsmyndigheder, kommuner, amter og stat, resulterer i manglende effektivitet og fleksibilitet og kan karakteriseres som en tung, bureaukratisk og dyr offentlig sektor, der ikke følger med den udvikling og med de opgaver og krav, som det moderne og fremtidige samfund fordrer.

Forslagsstillerne har tidligere fremsat forslag om nedlæggelse af amtskommunerne, senest i folketingsårene 1990-91 (2. samling) og i 1994-95. Der henvises til Folketingstidende 1990-91 (2. samling), forhandlingerne sp. 1842 og 4031 og tillæg A sp. 3313, og til Folketingstidende 1994-95, forhandlingerne s. 3006 og 4080 og tillæg A s. 2119.

I folketingsåret 1994-95 fremsatte medlemmer af Det Konservative Folkeparti beslutningsforslag B 61 om indskrænkning af de tre offentlige forvaltningsled til to, og dette forslag blev førstebehandlet sammen med sidstnævnte beslutningsforslag fra Fremskridtspartiet. Der henvises til Folketingstidende 1994-95, forhandlingerne s. 3006 og 4080, tillæg A s. 2131 og tillæg B s. 979. Kommunaludvalget afgav en beretning over B 61, hvori udvalget opfordrede regeringen til, når arbejdet med en hovedstadsreform var færdiggjort, at nedsætte en bredt sammensat kommission med henblik på eventuelle ændringer i den hidtidige opgavefordeling mellem stat, amter og kommuner.

Regeringen måtte i foråret 1996 opgive på det foreliggende grundlag at samle flertal for en hovedstadsreform.

Forslagsstillerne er bekendt med, at regeringen har besluttet, at det videre arbejde med forberedelsen af en hovedstadsreform skal ske i sammenhæng med en generel behandling af opgavefordelingen mellem stat, amter og kommuner, og at regeringen derfor for nylig har nedsat en opgavekommission, der har til opgave for hele landet at vurdere den nuværende opgavefordeling mellem stat, amtskommuner og kom-

muner samt overveje eventuelle ændringer heri. Opgavekommissionen skal efter kommissoriet afslutte sit arbejde med udgangen af 1998.

Da opgavekommissionen som nævnt skal vurdere den nuværende opgavefordeling samt overveje eventuelle ændringer heri, vurderer forslagsstillerne, at kommissionens arbejde ikke direkte har forbindelse til forslagsstillerens ønske om en total nedlæggelse af amterne. Teoretisk foreligger der en mulighed for, at opgavekommissionen rent faktisk finder frem til, at forholdene er sådan, at kommissionen vil foreslå nedlæggelse af amterne. Det håber forslagsstillerne naturligvis. Trods kommissionens arbejde har forslagsstillerne dog valgt at fremsætte nærværende forslag uden hensyntagen til kommissionens arbejde og resultat.

Forslagsstillerne påpeger, at den trestrengede struktur med amterne er hovedårsag til overadministration, ineffektivitet, unødvendige udgifter og sagsbehandling langt fra borgerne. Amternes funktion og opgave er ikke tidssvarende i det nuværende samfund, som er i hastig udvikling og stiller stadigt større krav til fleksibilitet og effektivitet med så mange beslutninger og så meget styring så tæt på borgerne som muligt.

Danmark har flere beskæftigede i den offentlige sektor end i fremstillingsvirksomheder. Ser man på nogle af de øvrige OECD-lande, kan man konstatere, at Danmark har 164 offentligt ansatte pr. 100 beskæftigede i fremstillingsvirksomhed, hvorimod Holland f. eks. har 74 og Tyskland kun 52 offentligt beskæftigede pr. 100 beskæftigede i fremstillingsvirksomhed, jf. oversigter fra 1993 fra Dansk Industri, Statistisk Kontor. Holland og Tyskland er lande, Danmark gerne sammenligner sig med. Tallene viser, at disse og en række andre lande i langt højere grad end Danmark har forstået at prioritere landenes produktive og afkastgivende områder, der trods alt er det sted, indtægterne kommer fra. Danmark har foretaget en forkert prioritering, der kun vil betyde fortsat mindre velfærd og social tryghed.

Tallene viser, at alt for stor en del af ressourcerne

går til administration i vort overadministrerede samfund. Man oplever, at der er en interesse i at skubbe udgifterne frem og tilbage i de forskellige administrative instanser i stat, amter og kommuner. Ud over, at det er åbenlyst u hensigtsmæssigt og nærmest farceagtigt, er det fordyrende for skatteyderne og endda med stor sandsynlighed for serviceforringelse til følge. I et interview i Morgenavisen Jyllands-Posten den 8. september 1996 konstaterer økonomiministeren, at demokratiets største problem er, at ingen kan gennemskue den strøm af milliarder, der konstant cirkulerer mellem stat, amter og kommuner.

Folketinget må forholde sig til, at der under den nuværende EU-struktur er tale om et overnationalt niveau i forhold til Danmark. I forvejen har Danmark hele tre nationale administrative niveauer. En sådan struktur resulterer ikke kun i unødige udgifter, overadministration og bureaukrati, men også i diffuse, uigennemsigtige arbejdsgange samt ansvarsforflygtigelse inden for det offentlige.

Folketinget bliver nødt til at forholde sig til den stigende internationalisering. For i højere grad at være klædt på til dette bør der hurtigst muligt skabes en mulighed for, at unødvendigt bureaukrati og ineffektive og usmidige offentlige forvaltninger afskaffes.

Tiden har længe været moden. Statsministeren har givet en meget hård kritik af amterne, jf. Det Fri Aktuelt den 31. januar 1996. Senest har økonomiministeren udtalt, at »de komplicerede amtslige og kommunale budgetter truer demokratiet og den statslige styring af samfundsøkonomien«, og ministeren vil have systemerne gjort mere enkle og gennemskuelige, jf. Berlingske Tidende den 23. august 1996. Herudover har Det Konservative Folkeparti og Venstre samt Kommunernes Landsforening stemt for nedrosling af amternes magt ved at foreslå, at zonelovskompetencen overføres fra amterne til primærkommunerne.

Som eksempel på amternes dårlige varetagelse af opgaverne kan nævnes distriktspsykiatrien, som amterne ikke har formået at udbygge, sådan som Folketinget har lagt op til. Et andet af de alvorlige eksempler er sygehusvæsnets mangel på god og effektiv sygehusbehandling.

Amtsudgifterne og amtsskatterne stiger, og serviceniveauet daler. De amtskommunale drifts- og anlægsudgifter var 39 mia. kr. i 1987, 53 mia. kr. i 1993 og 55 mia. kr. i 1995. En af mange grunde til denne markante stigning kan søges i overadministration, bl.a. fordi amterne ikke blev det koordinerende niveau mellem en række offentlige sektorer, som meningen var, da man valgte at bibeholde amterne ved kommunalreformen i 1970.

Ny struktur

En ny opgavefordeling mellem kun to niveauer vil udvide opgaverne og kravene til kommunerne og til staten. For at få et smidigt og effektivt system bør der imidlertid være mulighed for i langt højere grad at udvide samarbejdet mellem de enkelte kommuner. Der er 275 kommuner, hvoraf de fleste har meget forskellige forudsætninger, både hvad geografiske, befolkningsmæssige, økonomiske og kulturelle forhold angår. Derfor skal fremtidens kommuner have langt større mulighed for at samarbejde om opgaverne efter konkrete behov.

Der er oplagte overordnede mål og rammer, som bør varetages af staten og Folketinget, mens kommunerne står for den nære kontakt til borgerne. En øget opgavetildeling og kompetence til kommunerne vil give sig udtryk i tættere kontakt mellem den beslutende myndighed og borgeren.

Den offentlige sektor skal være mere brugervenlig og i højere grad brugerstyret. Den enkelte borger skal have mere indflydelse.

Forslagsstillerne har i oversigtsform følgende forslag til en mulig opgavefordeling mellem de to fremtidige offentlige niveauer:

Sygehusene er en samfundsopgave af overordnet karakter og bør kunne koordineres på landsplan, bl.a. på grund af specialisering og kommunernes forskellige behov. Sygehusene bør derfor være selvstyrende enheder direkte under Sundhedsministeriet. For at opnå den optimale koordinering kan kommunerne få indflydelse via en sygehusbestyrelse, hvis medlemmer udpeges af kommunalbestyrelser og brugerorganisationer.

Undervisning i folkeskolen er af oplagt lokal karakter og kan klares af kommunerne og i visse kommuner ved fælleskommunal indsats. Gymnasier og erhvervsskoler bør være selvejende enheder, hvor staten betaler. Det administrative ansvar kan ligge på fælleskommunalt niveau eller hos staten.

Vejsektoren består af større og mindre veje i og uden for lokalområderne. De kommunale veje og en del af de nuværende amtsveje skal varetages af kommunerne og fælleskommunale enheder. Mere overordnede vejanlæg skal lægges ind under Vejdirektoratet og Trafikministeriet som statsveje. Det vil være nærliggende at privatisere busrufter og eventuelt togdriften og herved sikre optimal effektivisering af den kollektive trafik.

Social- og sundhedsvæsnets er et oplagt område at lægge i kommunalt regi tæt på borgerne eller i kommunale enheder, sådan som man i dag kender samarbejdet over kommunegrænser f.eks. med hensyn til

skolepsykologer, levnedsmiddelkontrol m.m. De relevante ministerier bør dog være tilsynsførende instanser.

Miljøområdet bør opdeles i miljøspørgsmål vedrørende lokalområder og miljøspørgsmål af regional/landsdækkende art og henholdsvis varetages af kommuner eller kommuner i fællesskab og af ressortministeriet.

Den offentlige sygesikring lægges ind under Sundhedsministeriet. Udgifterne skal fortsat betales af det offentlige, men administrationen kan eventuelt udliterses.

De øvrige funktioner, som amterne hidtil har varetaget, skal der naturligvis ses nøje på. I vurderingen heraf skal der tages hensyn til, hvad der fremover vil være mest hensigtsmæssigt både med hensyn til opgavernes karakter, formål og de økonomiske gevinster.

Det er en realitet i dag, at det er nødvendigt at op-

bygge et system, som både er til gavn for borgerne og for systemet selv. Mennesket skal komme før systemet. Det er Folketingets opgave at skabe et samfund, der er attraktivt for borgerne, og det er kun rimeligt, at den offentlige sektor fungerer optimalt for sine borgere. De mange forskellige administrative instanser kommer i dag før borgerne, og amterne er den mest overflødige af disse instanser. Forslagsstillerne opfordrer regeringen til at nedlægge amtskommunerne.

Da nærværende forslag er et beslutningsforslag, må regeringen efter Folketingets vedtagelse af folketingsbeslutningen i samarbejde med Folketingets partier, Amtrådsforeningen og Kommunernes Landsforening udarbejde et konkret lovforslag. Hvis der ikke bliver flertal for forslaget, kan det overvejes at udvide det eksisterende kommissorium for Opgavekommissionen med konsekvensanalyser af en nedlæggelse af amtskommunerne.

Skriftlig fremsættelse

Aage Brusgaard (FP):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om nedlæggelse af amtskommunerne.

(Beslutningsforslag nr. B 61).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager beslutningsforslaget og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.